



KASSARIMAA

Nr. 3

mai 1998



Head emadepäeva



soovivad Kassari lapsed

TAGASI VAADATES.

Maarika Elmi

Taas on kevad, on maikuu,
õitsevad lilled, on lehed puul.
Taas aasta möödunud,
käes jälle emadepäev.
Vaimusilms oma ema näen -
juuksed tal hallid,
kortsunud palg,
kuid silmis on rõõm -
et taas koduõuel mu jalg.



Nii aastaid läks lennul,
vanemaks sain igal sammul,
ema mure ja hool
mind saatis igal pool.
Emadepäeval lilli tal viisin,
pisar silmis läikis tal siis.
Ema käed nii hellad ja soojad,
hinge õrnust nad toovad.
Ei iial meelest mul lä e
armas ja hea - minu EMA.

Noor ema

Ira Lember

Minu emal on ilus nägu.
Minu ema on noor ja nāgus,
teda tihti, tõsi tõeks,
peetakse mu suureks õeks.

Minu ema silmis on päikeselaik
Mu ema juuksed kui merevaik.
Mu ema musil on maasikamaik
ja tema süles on parim paik!

Tore külaskäik

Ka talvine Kassarimaa on külalislahke. Avasüli võeti meie külaseltsi MUHV-i lapsi 3. jaanuaril Kassari Rahvamajas vastu. Merike ja Heli olid juba uksel vastu võtmas ja juhatasid meid kenasti remonditud ruumi. Minu mälestused sellest hoonest pärinesid 5-6 aastat



tagasi toimunud lastelaagri aegadest. Nüüd oli vähemalt see üks ruum tundmatuseni muutunud. Imestasin, kuidas küll külaselts (ja veel nõrgad naisterahvad eesotsas!) sellise suure ehitustööga hakkama on saanud. Aga on saanud ja

loodetavasti jätkub edaspidi jaksu ka maja ülejäänud ruumide jaoks.

Meie seltsi nimi koosneb Muda, Ulja, Harju ja Valgu külanimedest esitähedest. Külaselts MUHV on alles väga noor. Lasteringidega olime tegelenud vaid 2 kuud, aga sõbralik küllakutse julgustas õpitut teistegagi jagama. Talvelaulud õpetas selgeks Kristiina Nagel, tantsu mõtlesid tüdrukud aga ise välja. Õpitud lühinäidenditest valisime Kassari lastele esitamiseks lavastuse Enno Reppo raamatu "Sabaotsakesed" järgi. See oli õpetlik lugu sallivusest. Pärast kontserdiosa pakkus lahke pererahvas kuuma teed ja küpsetisi. Veidi keha kinnitanud, asusid kohalikud lapsed koos külalistega mänguringi. Heli eestvedamisel läks mängimine nii hoogu, et lausa kahju oli lahkuda. Laste rõõmuks otsustasime edaspidigi kokku saada. Ja järgmine kord loodame ka Kassari lastelt rohkemaarvulist osavõttu. Meile oli see tõeliselt tore külaskäik koolipäevade ja õppimise vahele.

Külaselts MUHV esinaine Marju Hadje.

Munadepühäl

Suurel Reedel kogunesid Kassari lapsed kella 12-ks Kassari raamatukokku. Tuldi rattaga, jalgsi ja toodi autoga, raamatukogu ruum sai lapsi nii täis, et tõime veel töö tegemiseks laudu juurde. Igaüks värvis kaasatoodud muna oma soovi kohaselt, sai kasutada värvilisi sulgi, värvilisi litreid, kleppilte, krepppaberit. Kellel muna valmis sai, asetas selle samblamattale ootama. Järgmisena sai meisterdada paberist korvi ja selle ka ära kaunistada. Nii said lapsed omale igaüks ka korvi.

Laud sai koristatud ja siis leidis aset suure tapeedi peale joonistamine, kes mida soovis, samal ajal käis teise laua peal puzzle kokkupanemise võistlus aja peale. 54-st tükist koosnev puzzle pandi kõige kiiremini kokku 6 minuti ja 30 sekundiga. Väiksematega sai samal ajal mängitud mängu.



Tiksi tänab kõiki osalejaid ja ütleb, et raamatukokku võib tulla igal ajal, küll leiame midagi meisterdamist või lobiseme muidu. Olete oodatud!

Täispuhutud õhupallid ja suur joonistus jäid kaunistama raamatukogu ruumi.

Heli Tuisk

Haridusseltsi koristuspäev

Teisipäeval, 21. aprillil oli Kassaris ilus päikesepaisteline ilm. Sellel kenal kevadpäeval arvasid päris mitu haridusseltsi liiget, et on juba küllalt räägitud kevadistest koristustöödest ja aeg on jõudnud kätte mõtted teoks teha.

Juba kella kolmest pärast lõunat oli rahvamaja ümber liikumist näha. Tiiu Kopli, Leonora Kääramees ja Heli Tuisk tegutsesid nii rahvamaja sees kui väljas. Uksed-aknad kisti lahti, kuid talverõskus oli visa kaduma. Pesti üle kõik põrandad ja üldse kõik mis lappi ja vett kannatas. Õues oli toimekatele naistele abiks ka Marje Vann.

Ühiselt kraabiti üle rahvamaja ümbrus.

Ürituselt ei puudunud loomulikult ka Albert Mäns, kelle nooruslikku teotahet kõik kadestada võiksid. Tema hooleks jäid väikesed kevadised kohendustööd ümber maja. Albert parandas ära vana paja, kemps sai uue pööra ja üldse, kus vähe meesterahva kätt vaja oli, seal meie töökas vanapapi tegutses.

Ka saemürin ei puudunud seltsimaja ümbert. Selle eest hoolitsesid Raul Elmi ja Kalju Hülgi. Need toimekad mehed puhastasid ja harvendasid

metsa. Sealt sai selts päris mitu küttepuud. Ka oksad leidsid kasutust. Merike Niimann vedas need kuuri taha, kust oksad plaanide kohaselt turistide poolt suvel tuleasemele veetakse ja ära põletatakse.

Ei unustatud ka paargut seltsimaja kõrval.



Paargu peal on latte veel vähevõitu, metsast tuli pisut lisa. Kallu Rebane tõi oma isikliku traktoriga mere äärest koorma adru. Seda tahetakse kasutada selleks, et muuta ehitist tulult pidavaks. Kallu lubas ka vastvalminud küttepuud puukuuri juurde vedada.

Töid-tegemisi jagus kuni poole üheksani õhtul, aga sellega ei kavatseta veel piirduda. Päris mitu inimest on lubanud veel appi tulla, et teha oma kasinate vahenditega seltsimaja ümber ja sees kõik, et see meie kohalik kultuurikeskus näeks välja nii kena kui vähegi võimalik. On tore, et Kassaris pole veel puudust töökatest inimestest.

Aivar Lorits



PIIBLIAKADEEMIA ÕPILASAED KASSARIS

Kas keegi teist on päästmata, nii kõlas 24. märtsil Kassari Haridusseltsi saalis. Külla tulid Tallinna Piibliakadeemia õpilased. Tervitused Kassari rahvale andsid Harri Eller ja Väino Kaev. Seltsimaja saal oli rahvast täis. Kokkutulnute seas oli palju rahvast väljastpoolt Kassarit. Õpilased andsid erinevaid tunnistusi, kõlasid laulud Jeesusest. Raamatukogu ruumis käis eraldi tegevus lastele. Õhtuks olid kõik palutud Harju palve-majja.

Heli Tuisk

Raamatukogust

On möödunud mõned kuud raamatukogu avamisest, mis on toimunud? Täna on registreeritud 35 lugejat, neid on ka väljaspoolt Kassari.

Käina vald andis 3700.- krooni uue kirjanduse ostmiseks ja 3740.80 krooni eest käivad 1. aprillist järgmised ajalehed ja ajakirjad: "Hiiu Leht", "Hiiu Leht", "Videvik", "Sõnumileht", "Maaleht", "Ilutegija", "Kroonika", "Tervisetrend", "Pere ja Kodu", "Aiakiri", "Verena", "Horisont", "Muumi" ja "Avanemine". Me ikka kurdame, et pole raha

tellida ajalehti ja ajakirju, nüüd on vähemasti võimalus lugeda raamatukogus või võtta ka kaasa, kasutades seda võimalust. Raamatukogu on lahti:

esmaspäeval 10-15

teisipäeval suletud

kolmapäeval 13-18

neljapäeval suletud

reedel 10-15

laupäeval 12-17

pühapäeval suletud

Eesti Kultuurkapital toetas meid 9000.- krooniga, mille eest on tellitud kaks raamaturiiulit. On korrastatud ja kataloogi pandud eesti kirjandus. Võin raamatu pealkirja järgi öelda, kas on vajaminevat raamatut.

Tahaks veel öelda, et kes soovib meile raamatuid annetada, võtke ühendust telefonil 97176. Täna kõiki, kes ei pidanud paljudeks annetada meile raamatuid.

Soovin kõigile lootusrikast suve ning kosutavat kevadet.

Heli Tuisk
Kassari raamatukogu

TEEME TEEÄÄRED PUHTAKS!

Seda üleskutset võtsid kuulda kolmteist noort Kassari inimest ja asusid täiskasvanute juhendamisel meie saart läbiva maantee pervi koristama. See juhtus laupäeval, 25. aprillil.

Kokku tuldi rõõmsal meelel ja jaguneti kolme gruppi. Leonora Kääramehega liitusid Karmen Kääramees, Kalev Uusaja, Peeter Oolmets, Karin Kääramees ja suundusid Orjaku poole. Tiivi Lipp võttis kaasa Liisi Uusaja, Keili Uusaja, Kaili Uusaja, Maarja Niimanni, Janek Elmi ja asusid keset Kassari tööle. Kerli Nurs, Kaja Tuisk, Liisi Oolmets ja Edith Mölder läksid koos Heli Tuisuga Vaemla poole. Ei möödunud kolme tundigi, kui teeääred olid selleks korraks puhtad. Eriline tänu Andres Nursile, kes sõidutas lapsi tökohale, võttis pärast peale prahikotid ja viis need prügimäele! Ka Kalju Kask aitas meid transpordiga, suur aitäh temalegi! Pärast töö lõppu suundusime ühiselt lõkkeplatsi, tegime seal tule üles ja küpsetasime vorsti. Peale jõime mahla. Pärast kiikusime ja tundisime elust mõnu.

Meie jäime selle päevaga väga rahule ja meie ühine suur soov oleks, et need teeääred nii ilusti puhtaks jääksidki. Nii et, **ärge loopige prahti maha!**

Heli Tuisk



3. mail sai Kassari seltsimaja juures ja sees teha Maret Vähejausi õpetuste järgi lilleseadeid, peale selle ka kohapeal ostetud tassi või taldrikut värvida. Liisi Oolmets, Kaja Tuisk ja Edith Mölder lilleseade jaoks materjali valimas.

MILLISTEL TELEFONIDEL SAAB ABI?

Häirekeskus 112

Saab abi tuletõrje ja päästeteenistuse vallas 31 633

Liikluspolitsei 31 269; 31 262

Kiirabi 96 588; 96 587

Arsti väljakutse dr. Ü. Lember 92 588

dr. M. Vann 92 583

Merepäästeteenistus 32 006

Gaasiavarii 112

Elektrihäired 91 470

Häirekeskusel on otseside politsei, haigla ja merepäästega telefonitsi ja raadio teel.

Piirkonniti saab abi

Kärdla depoo 96 569

Käina depoo 92 255

Kõrgessaare depoo 93 177

Pühalepa depoo Hellamaal 94 667

NB! Abonemendid Jausa, Kassari, Männamaa, Pühalepa, Suuremõisa piirkonnas. Valige 9 ka operatiivnumbrite (112; 01 jne) ette, nii nagu muudele numbritele.

Mobiiltelefonil operatiivnumbritele helistades valige ette kood 246.

KODANIKE VASTUVÕTUAJAD

Käina Vallavalistuses võetakse kodanikke vastu esmaspäeviti, teisipäeviti ja neljapäeviti kella 8.30-st kuni 12.00 ja 13.00-st 17.00-ni. Kolmapäev ja reede on tehnilise töö tegemine (dokumentide vormistamine jne) päevad.

Vallavanem Rein Urman võtab kodanikke vastu esmaspäeviti kella 8.00-st kuni 10.00-ni ja kokkuleppel muul ajal.

Esmaspäeval, teisipäeval ja neljapäeval võtavad kodanikke vastu :

vallasekretär Meeri Kaups tel. 921-04

majandusnõunik Anne Mišina tel. 924-72

sotsiaal- ja tervishoiunõunik Tiiu Uuskari tel. 922-04

maanõunik Üllar Padari ja Tõnu Otto tel. 921-77

kinnisvararegistripidaja Pilvi Laid tel. 921-77

kommunaalinsener Henda Kukk tel. 924-72

asjaajaja Anne Sarapuu

tehnik Tiiu Kuldma tel. 922-70.

Toetuste arvestaja Aime Tamm tel. 922-04 võtab abivajajaid vastu iga kuu 1. kuupäevast kuni 20. kuupäevani.

Kultuuri- ja spordinõunik Anneli Klaus tel. 921-32kokkuleppel ja Mäe t. 2 II korrusel.

Kassa on suletud iga kuu viimasel tööpäeval.

Päästeteenistuse juht Vello Maripuu tel. 925-45 võtab vastu kolmapäeviti 8.00-17.00.

Konstaabel Ants Kiivramees tel. 925-45 vastuvõtuajad on teisipäeviti ja neljapäeviti 10.00-12.00.

NB! Kellel on pikem jutt või asjaajamine, sellel soovitame end vastuvõtule ette registreerida, et vältida asjatut ootamist.

Käina Ambulatoorium on avatud

E, T, N, R 8.00-15.00, K 8.00-18.00

Sisehaiguste jaoskonnaarsti vastuvõtuajad

E, T, N, R 8.00-12.00, K 15.00-18.00

Apteek on avatud

E, T, N, R 8.30-17.00, K 10.00-18.00, L 10.00-14.00

MIDA ON KASSARIS PAKKUDA TURISTIDELE.

MUUSEUMID

Hiiumaa Muuseum tel 97 121

Aino Kallase majamuuseum 97 121

TURISMIINFO

Hiiumaa Muuseum tel 97 121

VAATAMISVÄÄRSUSED

Sääre tirp

Kassari kabel ja kalmistu

Leigri kuhu

Orjaku loodusrada

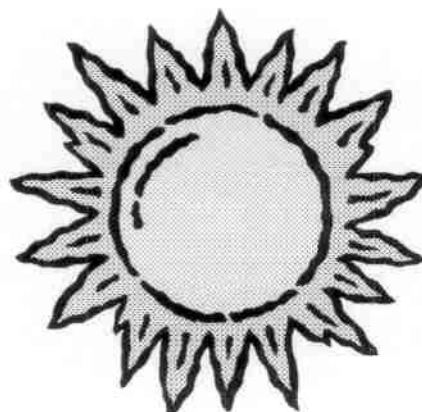
SADAMAD

Orjaku sadam tel 97 125

Piibunina sadam tel 97 136

LAEVAKOHTADE ARV SADAMAS

Orjaku sadam 5 kohta kuni 5m alustele tel 97 125



TELEFON

Orjaku sadam

MAJUTUS

Hotell "Keldrimäe" tel 97 210
Lindpere puhkemaja tel 92 194; 92 124
Lõokese õpilasmajutus tel 92 107
Mäeotsa talu suvemajad tel 97 121
Vesigari puhkemaja tel 96 330; 97 121
Vetsi tall tel 97 219; 8 25 254381

KÄMPINGUD, TELKIMINE

L. Kääramehe kämping tel 97 159
Mäeotsa talu tel 97 121
Kassari seltsimaja paarguga 97 176
Laagriplatsi telkimisplats
Piibunina telkimisplats
Sääretirbi parkla telkimisplats

TOIDUPOED

"Luigepere" kauplus tel 97 110
"Luigepere" kiosk rannas tel 92 245
Mõisa pood tel 97 182

TOITLUSTUS

"Keldrimäe" baar tel 97 210
Vetsi tall tel 97 219

KOLLEKTSIOONAED

Männi talu Maret Vähejaus tel 97 131

BUSSID, TAKSOD 8-kohaline väikebuss

Aivar Lorits tel 97 146; 8 256 474182

KAATRI JA PURJEKA LAENUTUS

Aidar Kääramees tel 97 159; 8 25 1468 59

PAADILAENUTUS

Vello Vann tel 97 196

ÕNGITSEMINE, KALAPÜÜGIVARUSTUS

Vello Vann tel 97 196

JALGRATTA REMONT

Uno Tamm tel 97 171

ARSTIABI:

dr Marje Vann tel 92 583(t); 97 196(k)
dr Ülo Lember tel 92 588(t); 97 199(k)

VETERINAARABI:

Kalju Hülbg tel 92 256(t); 97 118(k)
Ülo Tamm tel 92 256(t); 97 173(k)

VÄIKELOOMADE ARST

Maie Vikerpuur tel 97 231

KARUSNAHKADE PARKIMINE

Tõnis Niimann tel 97 181

AUTODE REMONT

HIIU TOURS CONSULTING tel 97 104

RATSUTAMINE ja DUŠŠ

Ristitee talu tel 97 102; 8 25 083642

KÄIMLAD

Hiumaa Muuseumi juures, seltsimaja kõrval,
Orjaku sadamas, laagriplatsil, Piibuninal,
Sääre tirbi parklas.

KASSARIS TOIMUVAD KULTUURI- JA SPORDIÜRITUSED 1998. AASTA SUVEL

AEG	ÜRITUS	KOHT	KORRALDAJA
10. 05 kell 10	Emadepäeva pidu	Seltsimaja	Kassari Pühapäevakool
15-16. 05	Hiiumaa külade kevadpäevad	Kassari saar	Kassari Haridusselts "Kodukant" Hiiumaa
16. 05	Kassari laat	Kassari mõis	Kassari Haridusselts
23. 05	Noorte maastikumäng	Kassari saar	Kassari Haridusselts
30. 05	Kassari jooks	Hiiumaa muuseumi juures	Kassari Haridusselts Käina SK, Käina Vallavalitsus
13. 05	Lasteetendus "Breemeni linna moosekandid.	Seltsimaja õuel	Lasteteater "Trumm"
05. 06	Muusikaõhtu "Kolm risti Kassari kohal I	Kassari kabel	EELK Käina kogudus
13-14. 06	Vetsi talli päevad (laat jms.)	Vetsi tall	Vetsi tall
21. 06	Suve alguse pidustused algus kell 17.03	Vetsi tall	Vetsi tall
23. 06	Jaaniturniir võrkpallis	Kiigeplats	Käina SK Käina Vallavalitsus
03. 07	Muusikaõhtu "Kolm risti Kassari kohal" II	Kassari kabel	EELK Käina kogudus
11. 07	Suur õllepäev	Vetsi tall	Vetsi tall
25. 07	Kassari kiigepidu	Kiigeplats	Käina Vallavalitsus
25. 07-31. 08	Näitus Aino Kallase elust ja loomingust	Raamatukogu	Kassari Haridusselts
01. 08	Parunipäev, pühendatud ka Aino ja Oskar Kallasele	Hiiumaa muuseum	Hiiumaa muuseum
07. 08	Muusikaõhtu "Kolm risti Kassari kohal" III	Kassari kabel	EELK Käina kogudus
15. 08	Rannavõrkpalli turniir	Kiigeplats	Käina Vallavalitsus Käina SK
august	Autospordiveteranide kokkutulek info tel. 8/22/745558 8/246/97219	Vetsi tall	Vetsi tall
29. 08	Suvelõpu pidu	Seltsimaja õuel	Kassari Haridusselts
29-30. 08	Hiiumaa oosepäevad	Ristitee talu	Ristitee talu

TUNDKEM OMA KODUKANTI

Kassari saare kodu-uurijad võivad ütelda, et oleme jõudsa sammu edasi astunud. Esimesel koduloo konverentsil esitatud tööd on kaante vahele jõudnud kogumikuna "Tunne oma kodukanti Kassarit". Töid oli 10 ja Aidar Kääramees pani need 85. lehele.

Kogumik algab Mari Lipu kirjutisega "Vanaema lapsepõlv Kassari koolis". Kassari mõisast ja saare mineviku elu-olust on kirjutanud meie teadja mees, ettevõtlik ja energiline Albert Mäns. Tema poolt on tehtud täpsustused lisadena ka teiste nooremate töödele.

Kassari koolist ja selle kasvandikest on lood Hiiumaa teenekaimalt kodu-uurijalt Volli Mäeumbaialt. Tema sulest on mõnda Kassari ja ebajumalatele ohverdamisega seonduvat.

Huvitav on laste kollektiivne töö "Minu koduküla enne 1990. aastat, mille autoriteks on Kalev Uusoja, Joosep Tikk, Mikko Sammal, Ingrid Pirk, Triin Kääramees, Meret Liig ja Elli Nurk. Lapsi juhendas Linda Tikk. Põhjalik on Elli Nurga poolt kirjutatud Orjaku kohta.

Mõningaid andmeid Kassari saare taluperedest enne 1940. a. Robert Suurvärava ja Albert Mänsi mälestuste põhjal on kirja pannud Tiiu Kopli. Ta on püüdnud võrrelda Kassari saare asustust enne 1940. a. ja 1996. a.

Andmed Kassari saare elenike soolise ja vanuselise koosseisu kohta külade kaupa on tabeli kujul kirja pannud 1. 01. 1996. a. seisuga Leonora Kääramees.

Kogumik asub Kassari raamatukogus. Ootame teid sellega tutvuma ja ka täiendustäpsustusi tegema. Ammu unustatud vana võib tihtigi osutuda uueks ja vajalikuks, rikastab vaimu ja annab kindlust ettevõtmisteks.

ELULUGU - AJALUGU

Oleme alustanud elulugude kirja panekuga. Käsil on see kaheksal Kassaris sündinud ja

elanud inimesel, kes on üle 65. aasta vanad. Nad on ilma ja inimesi näinud, tõde ja õigust otsinud, kodusaart armastanud olles nii oma elulooga ajaloo loojad. Eluloo kirjapanekul on abimeheks küsimustik.

KODUTALU LUGU - KODUKÜLA LUGU

Lõpetamisel on ankeetküsitlus saare suitsude kohta, kus saame andmed talude hoonestuse, haljastuse, käsitöö oskuste jm. kohta. Nii säilitame selle sajandi lõpu seisuga inimtegevuses saare asustusel. Tundub, et inimtegevusse saarel on saabunud murranguline moment. Elu näitab kas oleme targemad ja suudame õppida teiste vigadest või peame kõike oma naha peal kogema. Ankeetküsitlust viivad läbi meie tublid Kassari noored kodu-uurijad Mari Lipp, Meret Liig, Signe Steinberg, Triin Kääramees, Mikko Sammal ja Tarmo Suurvärav.

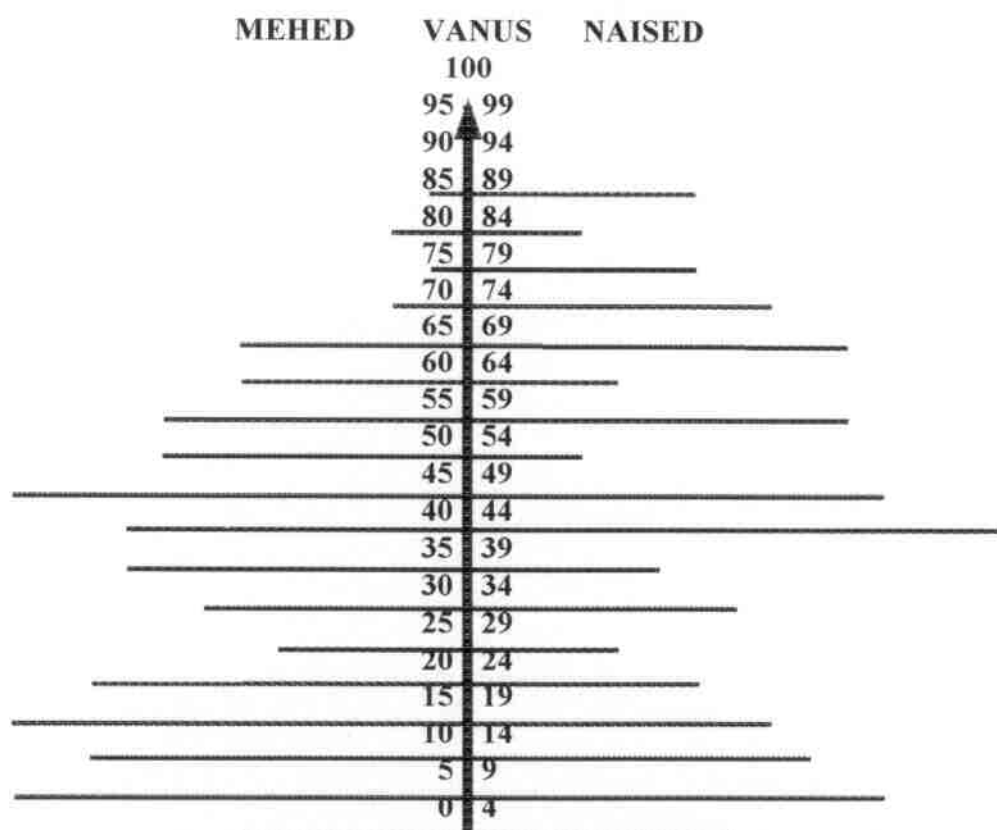
Kogutud andmete põhjal on valminud saare **RAHVASTIKU PÜRAMIID** 1997. a., mida vajame arengukava koostamisel. Kõige arvukam osa saare rahvastikust on vanuserühmas 40-50. a. ja lapsed.

KASSARI HARIDUSSELTSI AJALOO NÄITUSE kolmel stendil tegi põhjalikult ja ülevaatlikult Merike Niimann. Kui ettevõtlikud, toimekad ja sihikindlad oldi Kassaris sajandi esimesel poolel endi vaimu rikastamisel. Meil on, mida neist aegadest õppida. Näitus on väljas Kassari raamatukogus.

KASSARI KODULOO II KONVERENTS toimub 15. mail Kassari külapäevade ajal. Kõne alla tulevad uurimistööd talude elulugudest, suguvõsade tähtpäevade tähistamisest kodudes, mälestused Kassarit puudutanud viimasest sõjast koolipoisi pilgu läbi, mälestuspildid Hiiumaa koolidest. Esitatud tööd tahame koguda kogumikuks.

Tiiu Kopli

RAHVASTIKU PÜRAMIID KASSARI SAAREL 1997. A



VANUS	MEHED, ARV	%SUMMAST	NAISED, ARV	%SUMMAST	KOKKU
100	-	-	-	-	-
90 - 94	-	-	-	-	-
85 - 89	1	1	6	4	7
80 - 84	2	2	3	2	5
75-79	1	1	6	4	7
70 - 74	2	2	8	6	10
65 - 69	6	5	10	8	16
60 - 64	6	5	4	3	10
55 - 59	8	6	10	8	18
50 - 54	8	6	3	2	11
45 - 49	12	10	11	9	23
40 - 44	9	7	14	10	23
35 - 39	9	7	5	4	14
30 - 34	7	5	7	5	14
25 - 29	3	2	6	4	9
20 - 24	10	8	6	4	16
15 - 19	12	10	8	6	20
10 - 14	10	8	9	7	19
5 - 9	12	10	11	9	23
0 - 4	6	5	7	5	13
SUMMA	124		134		258

AEDUBA VÄÄRIB ROHKEMAT TÄHELEPANU.

Inimorganism ei ole ümbritseva keskkonnaga kontaktis mitte ainult välispinna ja meeleelundite kaudu, vaid ka toidu kaudu. Vana ja tuntud tõde, et kui inimesed kasutavad toiduks rohkem mitmesugust taimetoitu, säilib tervis ja pikeneb eluiga.

Taimed sisaldavad kõiki toiduks vajalikke komponente: valke, rasvu, süsivesikuid, vitamiine ja mineraalaineid. Peale nende põhikomponentide esinevad taimedes mitmed ainerühmad, mis omavad suuri raviomadusi, mida on kasulik teada ühe või teise haiguse puhul. Seoses igapäevase tööga on selgunud kodusaare elanike negatiivne suhtumine paljudesse maitsetaimedesse ja köögiviljadesse. Kahjuks ei tunta paljusid vajalikke maitsetaimi ja ei ole harjumust süüa mitmeid köögivilju, nagu näiteks aspar, pastinaat, spinat, lehtpeet jne. Loodan, et algav kevad ahvatleb proovima uut ja kasulikku tervisele. Alati ei ole tähtis maitse, vaid kasutegurid meie organismile.

Tutvustaksin lähemalt aed- ehk türgiüba. Pärineb aeduba Lõuna-Ameerikast indiaanlastelt. Aeduba on valgu ja süsivesikute rikas, sisaldab mineraalsooli ja vitamiine, rasvu, rohkelt sooli ja fosforit. Rahvameditsiinis kasutatakse laialt aedoa kaunade vesitõmmist kuse- teede haiguste, hüpertoonia, südame puudulikkuse ja tursete korral. Aedoa õite teel on veresuhkrut alandav toime ja aitab välja ajada neerukive. Suhkruhaiguse raviks kasutatakse veel järgmist viisi: 20 gr peenestatud, kuivatatud oakaunu keedetakse õrnal tulel 1 liitris vees. Saadud keedus (umbes 0,5l) juuakse võrdsetes osades kogu ööpäeva jooksul. Tõmmiseks võib võtta võrdsetes osades oakaunu, mustikalehti ja kaerasõklaid 1 spl segu 1 klaasi keeva vee kohta ja juuakse 4-5 korda päevas ½ klaasi kaupa. Kaunade tõmmisel ja ka oajahul on mikroobide vastane toime.

Toiduks tarvitatakse nii poolvalminud kaunu kui ka poolvalminud ja valminud teri värskelt, kuivatatult või konserveeritult. Tooreid kaunu

süüa ei tohi, sest neis sisalduva glükosiidfasiini toimele kärbuvad punased verelibled.

Kasvukohaks eelistab huumusrikast saviliiv- või kergelt liivamulda. Öökülma ei talu. Idanemiseks vajab sooja mulda.

KÖÖGIVILJAD KUI RAVIMID.

Soodustab söögiisu teket: peterselliseemnete pulbrit võtta sise 0,5 g 3 korda päevas enne sööki.

Kõrvetiste korral: 100-150 g värsket kartulimahla päevas.

Mao ja kaksteistsõrmiku haavandtõve korral: värsket kapsamahla juua 1 klaasitäis 4 korda päevas 40 minutit enne sööki kuu aja jooksul.

Kõhukinnisuse korral: juua naerimahla meega või süüa tühja kõhuga 100-150 g keedetud peeti. Võib teha peedimahla klistiiri.

Gripi ärahoidmiseks: panna küüslauguputru vatitampooniga ninna. Võtta sisse peenestatud küüslauku meega vahekorras 1:1 iga tunni tagant.

Bronhiidi puhul alandab kõrvitsapuder palavikku.

Ekseemi korral kasutatakse valmimata hernestest putru kas puhtal kujul või munavalgega segatult.

Pigmendilaikude ja tedretähnide korral kasutatakse kõrvitsakoort koos viljaliha jääkidega.

Mädastele haavadele pannakse määrõika toorputru.

Põletushaavadele raputatakse kuivatatud kurkidest (ilma seemneteta) pulbrit.

Haavapaistetusele pannakse purustatud peeti.

Düsenteeria korral on kasulik hapuoblikas, kas toorelt või keedetult.

Maksapõletiku ja kroonilise hepatiidi puhul tarvitatakse riivitud porgandit või porgandimahla.

Tromboflebiidi korral pannakse tomatipuder või viilud veenisopistustele. Kui tekib kipitus, tuleb plaaster ära võtta.

Jääkainete eritumist kiirendab peet.

Käsiraamatut sirvis Maret Vähejaus

Ei me ette tea!

Ükskord koolimaja uksest väljudes, peale õppetundi, ütles üks poiss need sõnad: "Ilus suwepäew oli" ja lisas juurde ja Otsa Juhan pühkis korstand. Otsa maja oli lagedal ja igast küljest nähtaw. Juhan oli püsti korstna kõrwal ja tegi oma tööd. Nüüd on see maja metsa sees ega ole puude waheltki näha. Suureks on kasvanud need männad mida minagi käisin kastmas koolipoisina. Siis oli merigi nähtaw ja et kord jää nii kutsuwalt läikis, jooksis terve kool jääle liugu laskma. Mina olin selles suhtes arg, kartsin et ehk ei jõua õigeks ajaks tagasi. Õpetaja tuli klassi, mina üksi istusin oma kohal. Aga kui siis tulid kõik suure jooksuga klassi, tuli ka õpetaja ja ei ainustki kurja märkust, tund läksw oma rada. Eks sai mõnigi kord tükki tehtud wõi kellegi arwel nalja. Kord peatas õpetaja kirjatüki lugeja ja küsis: "Mis maa see mulgi maa on." Lugeja ei oskand ütelda, aga keegi seljatagant sosistas et, kesamaa. See ütleski heas usus, kindla häälega, kesamaa. Kus õpetaja naeris nii südamest et kõht rappus. Aga siis see koolitee oli küll pikk, sellegi poolest oli ikka mõnigi kord mõnda kõrwal rada kaudu käija huvitaw. Mäe nuka peal oli neli tuulikut. Need olid korras ja tarwilised. Nende warjus sai ka tuule eest wähe aega seista. Minuga juhtus ühe lähedal, kogu eluks traagiline asi, mille tõttu olen kogu elukeerisest pidanud läbi tulema ühe silmaga. See kiwi oleks wõind küll kergitamata jääda, aga on saatust olnd nii, ei tagasi seda saa. Peale



algkooli läks igauhe elu oma rada. Elu näis kõik ilus, kuid hakkas tulema ka ebameeldiwusi. Kes ei saand edasi õppima minna, kes meelejärgi töökohta. Harwa me üksteist weel ikka nägime. Elu wiis iga oma rada pidi. Meie klassi õpilastest on jäänud kolm weel elusse, igauks ise ilma kaares. Teised on mulla põue warisenud. Elu pole seisma jäänud. Uus inim põlw on üles kaswanud. Noor mets on tühjale maale kaswand. Kui ma hakkas kõike möödunud meenutama, siis ise ka ikka ja jälle imesta mis oleks wõind juhtuda. Saatust on elus tähtis tegur kas hea wõi halb, selle eest ei pease. Sõja aegu kord lennuki pealt tulistati. Olin kodus üle õue minemas. Kuul jooksis pool sammu minu ees maa sisse, et susises. Kolm korda olen rasketest olukordadest kodu saand. Pääsesin mobilisatsioonist. Teine wõttis aga oma keerdu ja wiis laia ilma küll, aga ka jähin alles ja sõda lõppes. Jälle ikka kodu. Ei olnd ka pikka aega ainuld kolm kuud, siis olin jälle küüsis. Suur ja wõimas ida naaber wajas wee ja leiwa eest tööjõudu. Anti teada ka kui kauaks. Ehk küll lootust ei olnd et sellest pääseb. Kord Baikali lähedal, kohtas üks endine laagri ülemus mind, kohe küsis: "Noh, millal kodu sõidad?". Ma vastasin selle peale: "Kui alt jõest tuleb wähk sinna üles mäele kus me elame ja wilistab, siis lähen." Aga aeg läks, ei tulnd küll wähk, aga algas kodu sõit. Ega siingi olnd elu kuldne. Tööd rohkem kui teha saad. Woodi lina peal lohista oma lehma jaoks heina sületäit kodu kui seda kusagilt kraawi kalda pealt said teha. Üks igawene uuendus ja muudatused on ühte järgi. Nüüd on kolhoosid suretatud. Ehitused kas rüüstatud wõi et pole kellegil tarwis. Maa on ainult selleks et seda tallata. Kaswagu kibuwitsa ja ohakad. Ega ma praegu ka ei kurda, olen nii mõndagi eland ja elu näind. On olnd lehm, oli hobune, talu sai tagasi. Pensioni ka saab iga kuus. Head leiba wõib osta palju tahad. Hommikul tõuse üles kas warem wõi hiljem, oma asi. Saab ju niiviisi ka, aga üks häda peab ikkagi olema. Wanus hakkab esile tulema. Ega ma wäga wana polegi, pole sadat täisgi. Tuleb üks kolmkümmend aastat küll weel elada siis näeks mis sest elust tuleb. On ikka elada saand ja elu tarkust koguda wõind. Küll teaks ja oskaks elada. Minu arust on küll nii et wõiks otsast alata. Praegusel ajal on elu wäga imeliku kursi teinud. Alati rõõwimised, tapmised, enesetapud et elust tüdinud, joomised et oleks lõbusam. Miks peaks elule halva kandi pealt vaatama. Kõik on ju wahelduw. Aastas on neli aega, igal ajal oma ilusad küljed. Kui oleks et üks igawene talw, wõi kõrwetaw kuumus, siis ehk oleks et tuleb tüdimus. Elu on küll sageli raske, aga seks on elu loodud et wõitlema peab, nii mõtleb ka hobu ja koormat weab. Olen küll jala käinud, et küllalt. Posenist Berliini lähedale oli wiiesaja kilomeetri ringis. See on talwisel ja kiirusega ära käia, sõjawäe warustus ka koormaks. Kui ehk oli wäike peatus siis istuda ei wõind, ei saa ise oma jalgadele ülas, nii wäsinud. Aga pea see inimene jälle kosub. On hiljem küll käidud ja isegi wasikaga wõidu joostud. Nüüd aga on saa lühike ja ebakindel, küür selgas ka, aga weel ikka elu tahtmine suur. Telekas üks tantsu naine rääkis et on 65 aastat wana kolmekordne wanaema ja uskus et tema on selle tõttu nii kaua eland et tantsind on. Pole mina tantsind, aga olen 85 aastat eland, aga laulnud olen küll. Eks ole see wist tõsi et laul teeb rinna rõõmsaks, lahkeks, lõbusaks. Erilist õnne olen küll oodanud, kuid see pole mind leidnud, kuid suur õnn on see et elan. Palju raskusi ja wiletsusi on üle elatud, aga üks on see et elu lõpeb kord ära, seda ma ette tean, aga millal ei tea. Ega kõiki ei jõua kirja panna möödunust aga elu tahtmine on weel suur küll. Piibli sõnadega: "Waim on küll walmis, aga liha on nõder." Soowiks küll et kõik elaks niigi kaua ja omal jalgel liikuda, kui mina.

Albert Mäns

KEVADE SÜNNIPÄEV.

Karin Kääramees 12a.

Kevad tuleb linnutiivul,
vaikselt metsa tagant piilub.
linnulaulu toob ta kaasa
nii et kajab terve laas ka.

Siin-seal paistab lilleõisi,
need ju tema siia tõigi.
Lilled jälle õitsevad,
tema nende kaitseja.
Ülased ja nurmenukud
ära enam toas ju tuku.
Kevad on käes, kevad tulnud
ilmad soojemaks on läinud.

Pole enam lumehangi
anmu läinud on ju talvgi.
Kevad on sünnipäev,
seda sinagi ju näed.

BALLAAD KÜLAST

Ulvi Uusoja

Ajakell aega tiksub külale,
Ajakell aega määrab talule.

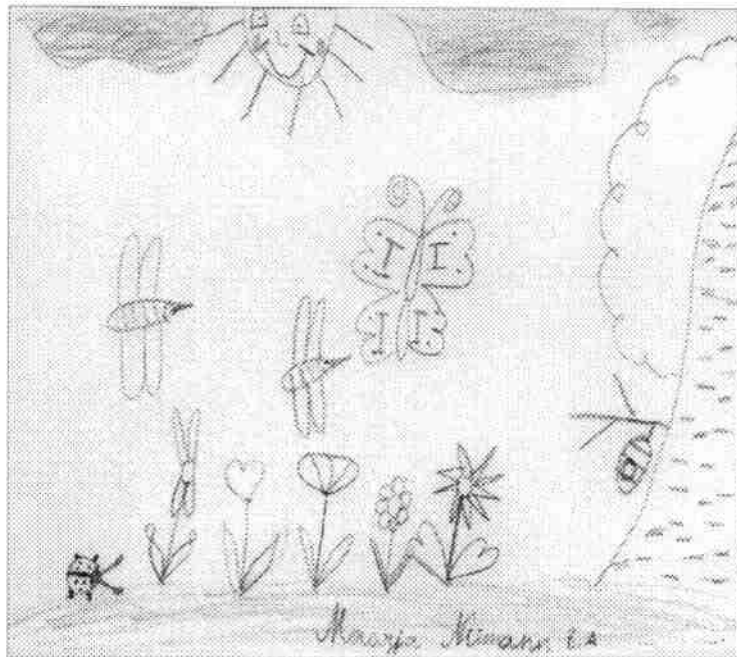
Seiskunud kell
talul varel

Vaid säilind lävekivi
korstnajaalg

Lahkunud on maja vaim,
pere kaugele jäi.

Sulen silmad,
koera hauked,
laste naeru kuulen...
Kõrvad pihkudega sulen...
Seiskunud aja-kell
külale.

Talu haudadele
loodus istutanud lilled
lääpas õuevärav,
nõges toetumas,
jalgrajale kasvand hein.

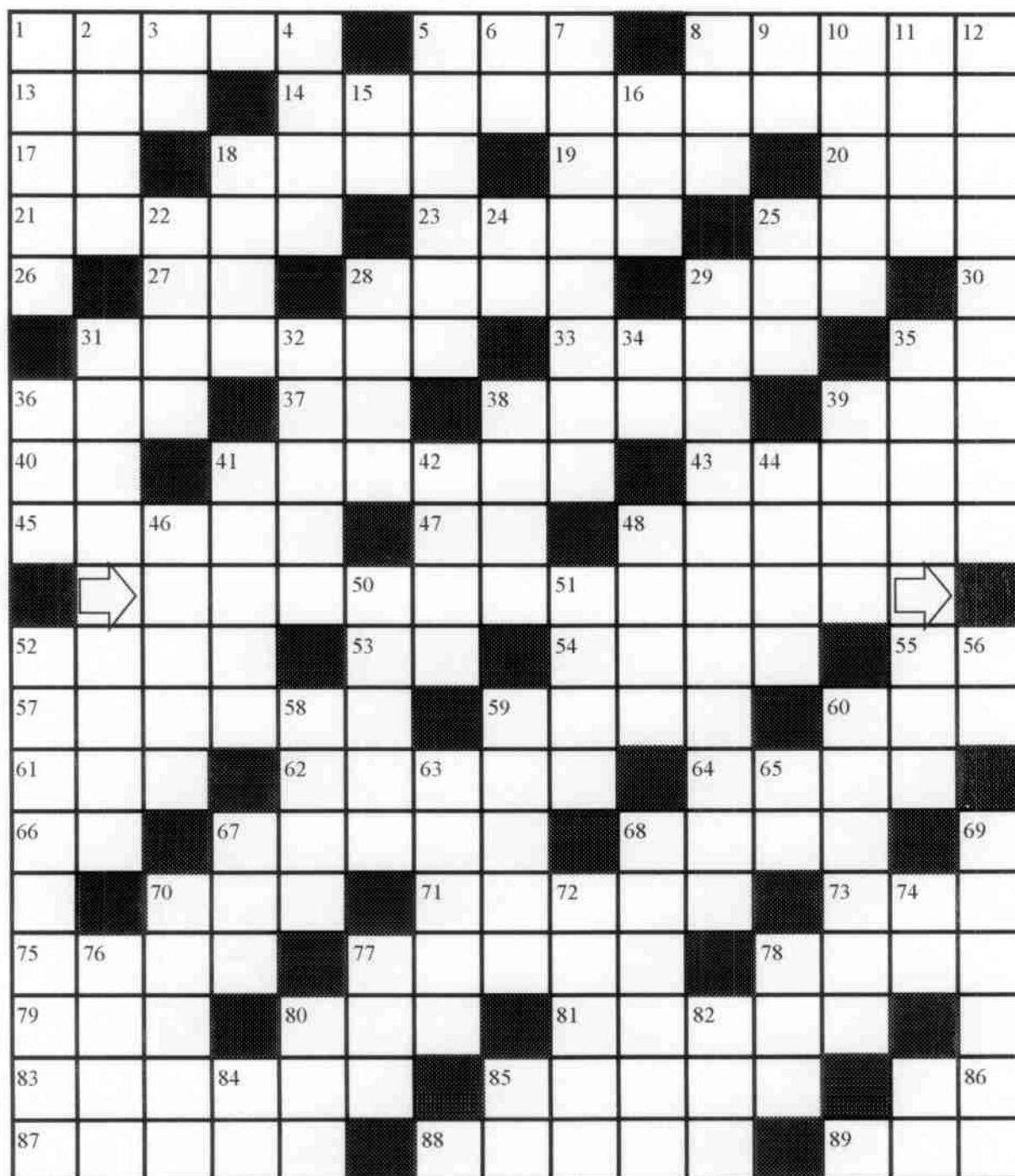


KEVAD SIND TERVITAN

Kevad sind tervitan
pikalt rännult
Uute soovidega
märss sul kaenlas.
Talv meist palju
kaasa võttis,
vastu väsimuse andis.
Kevad sind tervitan
oma väravas ja õues.
Saabusid varahommikul.
Päike minuga Sind ootas,
lõoke rõõmust taevasse sööstis
pildudes laulunoote laiali.
Mullas lilled vaikselt,
oodates su puudutust,
et sulle kinkida
oma värvilised kroonid
Kevad kummardan Su ees,
jõu eest, mis annab
loodusele elu

Tulge nüüd,
ajakell üles keerake külale
las tiksub kell,
küla uuele elule.
Astuge lävekividele,
ehitage uks,
et õnn võiks siseneda
kaasas küla kadunud
lapsed.

Nuputa!



PAREMALE:

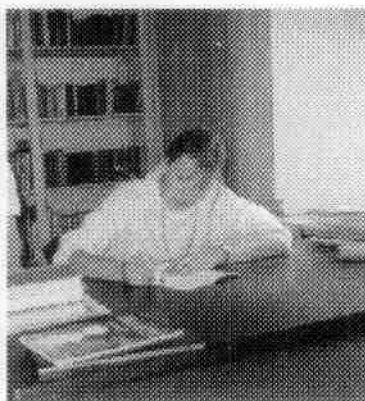
1. Rooma kalendri iga kuu 13. päev 5. Eesti näitleja 8. Pioneerilaager Krimmis 13. Limited 14. Tuntud ehtis Kärklä 17. Lühend kirjast 18. Sportmäng 19. Haava jälg 20. Spordivahend 21. Paremik, valitud osa 23. Üks seitsmest vennast 25. Väike võidusõiduauto 26. Väävel 27. Noot 28. Saar Soome lahes 29. Taluhoone 30. Jood. 31. Mõistus, eruditsioon 33. Arv 35. Natsistlik organisatsioon 36. Pindalaühik 37. Noot 38. Automark 39. Masti põikpuu 40. Saksa keele eessõna 41. Kuulmisvõime puudumine 43. Küla Valgamaal 45. Jordaania pealinn 47. Ühinenud Rahvad 48. Kasakapealik 52 Linn Prantsusmaal 53. Kunstiakadeemia 54. Prantsuse sotsioloog 55. Iridium 57. Linn Itaalias 59. Eesti näitleja 60. Eesti Vabariigi minister 61. Mangaan+raadius 62. Kollane pigment 64. Gaana rahaühik 66. Eesti keele levinuim tegusõna 67. A. Wajda film 68. Veni...vici! 69. Amper 70. Jaatus 71 Suur villane ruudulise mustri rätik 73. Saksa keele artikkel 75. Eesti laulja 77. Natsistliku Saksamaa poliitikategelane 78. Eesti kirjanik 79. Õhk inglise keeles 80. Endine Norra kiirusutaja 81. Eesti kindral (1880-1942) 83. Eestlane, olümpiavõitja 85. Eesti korvpallur 86. Nikkel 87. Volga lisajõgi 88. Saarestik Mikroneesias 89. Spordiorganisatsioon.

ALLA:

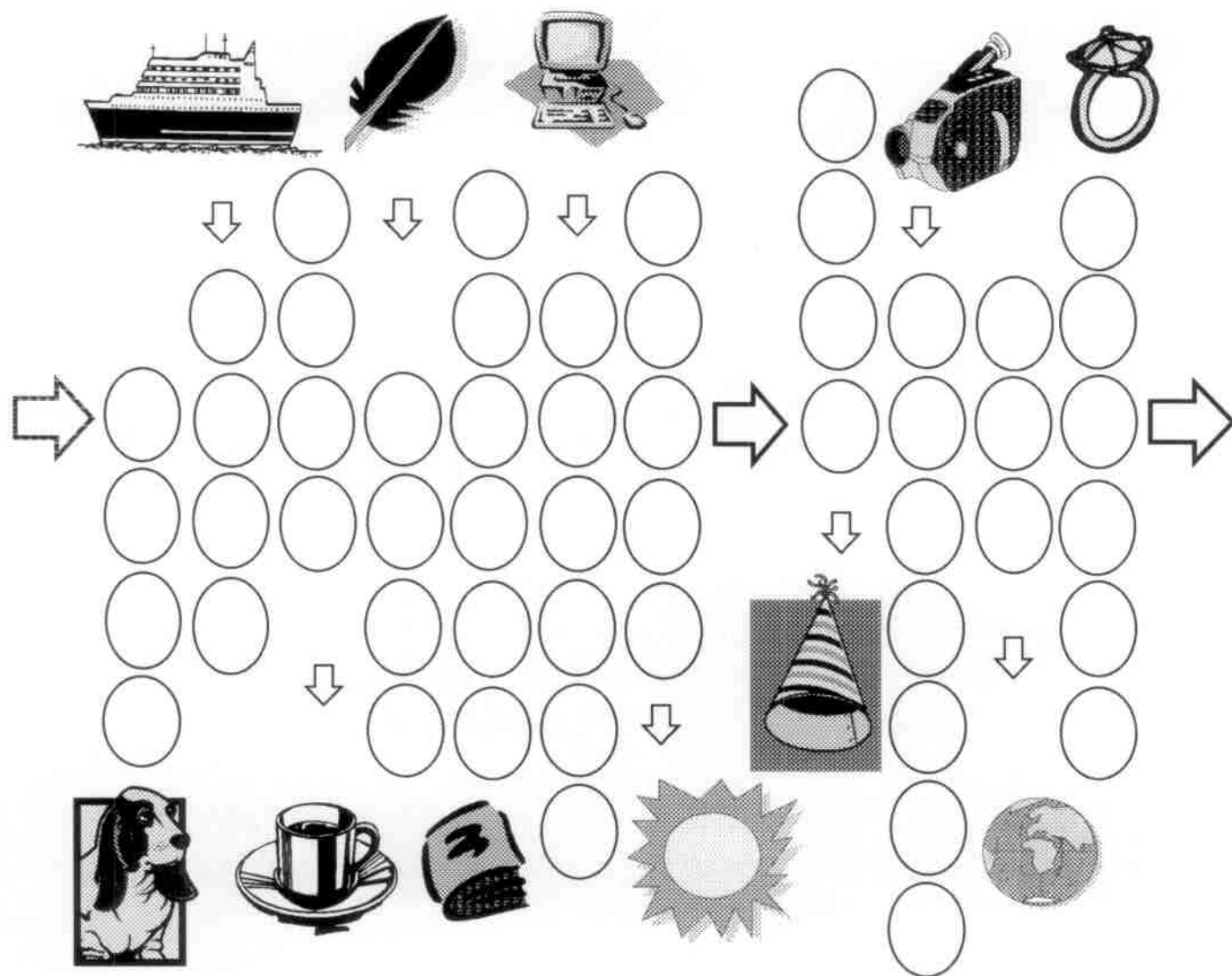
1. Eesti poliitik 2. Eales 3. Saksa mark 4. Prantsuse tõkkejooksja (OM hõbe 1972) 5. Lisand, manus 6. Vene lennuk 7. Muraka perekonda kuuluv poolpõõsas 8. Vedelike mõõtühik 9. T. Heyerdahli laev 10. Eesti kirjanik 11. Linn Ungaris 12. "Poolmaailmadaam" 15. Argoon 16. Eesliide eest, asemel, poolt 18. Teglane O. Lutsu "Kevadest" 22. Doonau lisajõgi 24. Saksa keele eessõna 25. Endine nõukogude sportvõimleja 28. Vene viiulikunstnik ja dirigent (1845-1930) 29. Suured merelinnud 31. Tartu linnaosa 32. Hoonestamiseks määratud maatükk 34. Tänav Tallinnas 35. Šifreeritud tekst 38. Jõgi Karjalas 39. Pärsia luuletaja (1207-1273) 41. Maksekoht. 42. ANSV Venemaal 44. Vihm ingl. k. 46. Eesti kunstnik (nimi ja eesnime täht) 48. Riigikogu liige 50. Pühapilt 51. Väike restoran 52. Teravalõhnaline gaas 56. Rahva Omakaitse 58. Prantsuse tennisist 59. Alevik Raplamaal 60. Sporditarvete firma 63. Eesti helilooja (nimi ja eesnime täht) 65. Eduard (lüh) 67. Asesõna 68. Linn Itaalias 69. Skaala 70. Vildist telkelamu 72. Loom hobuste perekonnast 74. Rand Eestis 76. Kultuuritaim 77. Poeg ingl. k. 78. Sada vene k. 80. Väljasurnud lind 82. Sugulane 84. Suurmeister 85. Tema 86. Nobeelium

KALLID KASSARI SAARE KODUSED INIMESED!

Ees on tulemas toimetusterohke suvi ja kiire sügis. Selle järel saabub aga selline aeg, kus nii mõnelgi võib kodus igav hakata. Või kui mitte just igav, siis teise inimese seltsi ihkaksid küll paljudki vist. Sellepärast pakume teile välja võimaluse korraldada oma koosviibimisi raamatukogu ruumides. Mis see just võiks olla, eks seda teate te ise kõige paremini. Igal juhul oleks tore kokku saada ja sellel teemal mõtteid vahetada. Võiksime kokku tulla sügise poole seltsimajas. Miks ma seda juttu juba nüüd kevadel räägin, eks ikka sellepärast, et kõigil oleks aega selle üle järele mõelda ja palju tarku plaane sügiseks valmis septseda. Võib-olla teeks näputööd, või hoopis mängiks midagi huvitavat, või kutsuks endile kedagi külla? Mis te arvate? On ju nii palju võimalusi aja huvitavaks möödasaatmiseks.



Heli Tuisk



Pühapäeval, 31. mail kell 18.00
 esineb Kassari seltsimaja õuel lasteteater "TRUMM"
 etendusega
"Breemeni linna moosekandid"